

Olsztyn, dnia 22 lipca 2019 r.

**WOJEWODA
WARMIŃSKO-MAZURSKI**

FK-IV.431.16.2019

**Szanowny Pan
Jan Harhaj
Starosta Lidzbarski
ul. Wyszyńskiego 37
11-100 Lidzbark Warmiński**

Stosownie do art. 47 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. Nr 185, poz. 1092), zwanej dalej „ustawą o kontroli w administracji rządowej”, przekazuję Panu treść wystąpienia pokontrolnego.

Wystąpienie pokontrolne

Kontrolę przeprowadzono w Starostwie Powiatowym w Lidzbarku Warmińskim, ul. Wyszyńskiego 37, 11-100 Lidzbark Warmiński, NIP: 7431643574, REGON: 510750410.

W okresie objętym kontrolą oraz w dniu rozpoczęcia czynności kontrolnych stanowiska pełnili:

- **Pan Jan Harhaj** – Starosta, wybrany ponownie na stanowisko w dniu 22 listopada 2018 r. Uchwałą Rady Powiatu Lidzbarskiego Nr OR.0007.4.2018.
- **Pan Jarosław Kogut** – Wicestarosta, wybrany ponownie na stanowisko w dniu 22 listopada 2018 r. Uchwałą Rady Powiatu Lidzbarskiego Nr OR.0007.5.2018.

[akta kontroli str. 30]

Osobą odpowiedzialną za realizację zadania objętego kontrolą był inspektor ds. obsługi organów powiatu w Wydziale Organizacyjnym Starostwa Powiatowego w Lidzbarku Warmińskim.

[akta kontroli str. 30-33]

Kontrolę przeprowadził zespół pracowników Warmińsko - Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie, Wydziału Finansów i Kontroli, Oddział prowadzenia i koordynacji kontroli, w składzie:

- **Iwona Zajac** – inspektor wojewódzki – przewodnicząca zespołu kontrolnego, legitymacja służbowa nr 3/2015 wydana przez Dyrektora Generalnego Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie, upoważnienie Wojewody Warmińsko – Mazurskiego Nr FK-VI.0030.400.2019 z dnia 30 kwietnia 2019 r.;
- **Magdalena Kołodzińska** – inspektor wojewódzki, członek zespołu kontrolnego, legitymacja służbowa nr 21/2017 wydana przez Dyrektora Generalnego Warmińsko –

Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie, upoważnienie Wojewody
Warmińsko – Mazurskiego Nr FK-IV.0030.399.2019 z dnia 30 kwietnia 2019 r.;

[akta kontroli str. 26-29]

Kontrolę rozpoczęto 6 maja 2019 r. i zakończono 7 maja 2019 r., co zostało odnotowane
w Księżce kontroli Starostwa Powiatowego w Lidzbarku Warmińskim pod pozycją 13/2019.

[akta kontroli str. 1]

Przedmiotem kontroli była realizacja przez powiat (w porozumieniu z gminami albo
samodzielnie) zadań zleconych z zakresu administracji rządowej polegających na udzielaniu
nieodpłatnej pomocy prawnej, świadczeniu nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz
edukacji prawnej, w związku z wytycznymi Podsekretarza Stanu w Ministerstwie
Sprawiedliwości z dnia 27 lutego 2019 r. oraz 8 kwietnia 2019 r., znak: DSF-XI.692.30.2019.
Kontroli zostały poddane również punkty, w których świadczona jest nieodpłatna pomoc
prawna.

Okres objęty kontrolą: od 1 stycznia 2018 r. do 6 maja 2019 r. *[akta kontroli str. 1, 14-25]*

Kontrola została przeprowadzona na podstawie art. 2 pkt 1 i art. 6 ust. 4 pkt 3 ustawy
o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. Nr 185, poz. 1092) oraz art. 28 ust. 1 pkt 2
ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie
(Dz. U. z 2017 r., poz. 2234), w związku z art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r.
o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji
prawnej (Dz. U. z 2019 r. poz. 294), zwanej dalej „ustawą”.

Starosta Lidzbarski upoważnił inspektora ds. obsługi organów powiatu w Wydziale
Organizacyjnym do udzielania informacji i wyjaśnień oraz udostępniania dokumentów
związanych z niniejszą kontrolą. *[akta kontroli str. 34]*

Na podstawie ustaleń kontroli działalność jednostki w kontrolowanym zakresie ocenia się
pozytywnie z nieprawidłowościami.

Powyższa ocena wynika z następujących ustaleń i ocen dokonanych w poszczególnych
obszarach (zagadnieniach) objętych kontrolą:

I. Stan usług nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego na dzień wszczęcia kontroli; zmiany w tym zakresie w porównaniu do roku 2018.

Stosownie do art. 8 ust. 2 ustawy, na każdy powiat przypada liczba punktów nieodpłatnych
porad prawnych odpowiadająca mnożnikowi zdefiniowanemu w art. 20 ust. 4 ustawy. W myśl
art. 11 ust. 1 ustawy, powiat powierza prowadzenie połowy punktów nieodpłatnej pomocy
prawnej organizacji pozarządowej (stan prawny na dzień 31 grudnia 2018 r.).

Na mocy art. 1 pkt 15 lit b) ustawy z dnia 15 czerwca 2018 r. o zmianie ustawy
o nieodpłatnej pomocy prawnej i edukacji prawnej oraz niektórych innych ustaw
(Dz. U. z 2018 r. poz. 1467), zwanej dalej „ustawą nowelizacyjną”, od 1 stycznia 2019 r.

wprowadzony został nowy podział punktów między wykonawców świadczących usługi nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, zgodnie z którym jeżeli na powiat przypadają dwa punkty, adwokatom lub radcom prawnym powierza się prowadzenie jednego punktu, a prowadzenie drugiego powierza się organizacji pozarządowej, która udziela nieodpłatnej pomocy prawnej i świadczy nieodpłatne poradnictwo obywatelskie w tym punkcie w zakresie czasowym wskazanym w umowie.

1. Lokalizacja i podział punktów między wykonawców.

Ustalono, iż w 2018 r. na terenie powiatu lidzbarskiego utworzono łącznie 2 punkty nieodpłatnej pomocy prawnej, z tego:

- a) 1 punkt prowadzony samodzielnie przez powiat, w którym pomoc była świadczona przez adwokatów wyznaczonych przez Okręgową Radę Adwokacką w Olsztynie i radców prawnych wyznaczonych przez Okręgową Izbę Radców Prawnych w Olsztynie. Punkt ten zlokalizowany był w budynku Starostwa Powiatowego w Lidzbarku Warmińskim, ul. Wyszyńskiego 37, 11-100 Lidzbark Warmiński; pomoc świadczona była 5 dni w tygodniu, tj. od poniedziałku do piątku w godzinach od 9.00 do 13.00; *[akta kontroli str. 8]*
- b) 1 punkt, którego prowadzenie powierzono organizacji pozarządowej, tj. Fundacji „Inicjatywa Kobiet Aktywnych” z siedzibą w Olsztynie. Punkt zlokalizowany był w budynku Filii Starostwa Powiatowego w Ornecie, ul. Dworcowa 4, 11-130 Orneta; pomoc świadczona była 5 dni w tygodniu, tj. od poniedziałku do piątku w godzinach od 8.30 do 12.30. *[akta kontroli str. 8]*

Ww. lokalizację oraz harmonogram pracy punktów nieodpłatnej pomocy prawnej w roku 2018, Starosta Lidzbarski określił w drodze zarządzenia Nr OR.120.43.2015 z dnia 5 października 2015 r., zmienionego zarządzeniem Nr OR.120.1.2016 z dnia 25 stycznia 2016 r. *[akta kontroli str. 65-66]*

W związku z tym, iż ustawa nowelizacyjna nie zmieniła zasad określania liczby punktów przypadających na dany powiat, Starostwo Powiatowe w Lidzbarku Warmińskim również w 2019 r. zobowiązane było uruchomić łącznie 2 punkty, które stosownie do znowelizowanego art. 11 ustawy powinny zostać rozdysponowane między wykonawców w następujący sposób:

- 1 punkt powinien być powierzony adwokatom i radcom prawnym z przeznaczeniem na udzielanie nieodpłatnej pomocy prawnej;
- 1 punkt powinien być powierzony do prowadzenia organizacji pozarządowej z przeznaczeniem na udzielanie nieodpłatnej pomocy prawnej i świadczenie nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego.

W celu wykonania obowiązku powierzenia prowadzenia punktów organizacji pozarządowej w dniu 11 października 2018 r. ogłoszono otwarty konkurs ofert, który został unieważniony w związku z niespełnieniem przez wszystkie oferty, złożone w otwartym konkursie, wymogów zawartych w ogłoszeniu, o czym szczegółowo w dalszej części

niniejszego dokumentu. O powyższym fakcie bezzwłocznie zawiadomiono Wojewodę Warmińsko-Mazurskiego. Starosta Lidzbarski mając na uwadze zorganizowanie obsługi drugiego punktu nieodpłatnej pomocy prawnej zwrócił się do dziekanów okręgowych rad prawniczych o wyznaczenie adwokatów / radców prawnych oraz ich zastępców, do świadczenia nieodpłatnej pomocy prawnej. Wskutek powyższych działań w 2019 r. na terenie powiatu lidzbarskiego powierzono adwokatom i radcom prawnym prowadzenie 2 punktów nieodpłatnych porad prawnych. Punkty te zostały uruchomione terminowo, tj. 2 stycznia 2019 r. Na podstawie zarządzenia Starosty Lidzbarskiego Nr OR.120.43.2015 z dnia 5 października 2015 r., zmienionego zarządzeniem Nr OR.120.1.2016 z dnia 25 stycznia 2016 r. lokalizacja punktów oraz harmonogram udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej pozostały bez zmian w stosunku do roku 2018. *[akta kontroli str. 65-66, 169-172]*

Zarówno w roku 2018, jak i w 2019 nieodpłatna pomoc prawna była udzielana w punktach w przeciętnym wymiarze 5 dni w tygodniu przez co najmniej 4 godziny dziennie, tj. zgodnie z art. 8 ust. 3 ustawy. *[akta kontroli str. 8, 65-66]*

Jak wynika z wyjaśnień Starosty Lidzbarskiego z dnia 10 maja 2019 r., znak: OR.5315.10.2019, w 2019 r. na terenie powiatu lidzbarskiego nie zaistniała potrzeba, o której mowa w art. 8 ust. 6 ustawy, tj. wydłużenia czasu trwania dyżuru do co najmniej 5 godzin dziennie we wszystkich punktach na obszarze powiatu. *[akta kontroli str. 54, 57]*

2. Specjalizacja punktu lub pojedynczych dyżurów.

Zgodnie z art. 8 ust. 9 ustawy, wszystkie lub wybrane dyżury w punkcie mogą posiadać określoną specjalizację, którą określa się w szczególności poprzez podanie albo dziedziny prawa i tematyki albo poprzez wskazanie adresatów poradnictwa. W myśl art. 6 ust. 2 pkt 6b), art 9 ust. 1 pkt d) oraz art 11 ust. 7 ustawy, preferowaną specjalizację dyżurów - o ile stwierdzono potrzebę jej określania - oznacza się w umowach z wykonawcami, tj. z radcami prawnymi, adwokatami i wyłonioną organizacją pozarządową oraz w porozumieniach z gminami.

Ukształtowanie specjalizacji punktów do potrzeb lokalnych odbywa się m.in. z uwzględnieniem wniosków zgłaszanych przez wójtów, o których mowa w art. 9 ust. 2 ustawy.

Na podstawie analizy ogłoszenia o konkursie, umów z wykonawcami oraz wyjaśnień Starosty Lidzbarskiego z dnia 10 maja 2019 r., znak: OR.5315.10.2019 w przedmiocie braku wniosków, o których mowa w art. 9 ust. 2 ustawy stwierdza się, iż na terenie powiatu lidzbarskiego nie funkcjonuje punkt posiadający określoną specjalizację lub w którym wprowadzono dyżury w zakresie jednego rodzaju usług.

[akta kontroli str. 54-57, 84-88, 175-182]

3. Otwarty konkurs ofert i wybór oferty

W celu powierzenia prowadzenia punktów nieodpłatnej pomocy prawnej organizacji pozarządowej, Zarząd Powiatu Lidzbarskiego Uchwałą Nr OR.0025.275.2018 z dnia 10 października 2018 r. ogłosił konkurs ofert na powierzenie realizacji zadania publicznego – prowadzenie w 2019 roku jednego punktu udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej oraz

świadczenia nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego w Ornece przez organizację pozarządową prowadzącą działalność pożytku publicznego. Przedmiotowe ogłoszenie zawierało: informacje o rodzaju zadania, wysokości środków publicznych przeznaczonych na jego realizację, terminach i warunkach realizacji zadania, terminie i sposobie składania ofert, trybie i kryteriach stosowanych przy wyborze ofert oraz terminie dokonania wyboru ofert. Wskazany w ogłoszeniu zakres otwartego konkursu ofert obejmował powierzenie prowadzenia 1 punktu przeznaczonego na udzielanie nieodpłatnej pomocy prawnej oraz świadczenie nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego. Starosta Lidzbarski - uwzględniając nowy podział punktów wprowadzony ustawą nowelizacyjną – odrębnie określił wymagania dla powierzenia prowadzenia punktu w roku 2019 jakie powinna spełniać organizacja pozarządowa w przypadku udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego.. Ponadto jako jeden z warunków otwartego konkursu ofert wskazano na możliwość wydłużenia czasu trwania dyżurów do 5 godzin we wszystkich punktach na obszarze powiatu olsztyńskiego. W warunkach konkursu uwzględniono również tzw. asystę poradniczą, dedykowaną osobom, które potrzebują wsparcia w wykonaniu zaleceń wynikających z otrzymanej porady. W ogłoszeniu o konkursie, jako jedno z kryteriów fakultatywnych oceny formalnej przyjęto dołączenie do oferty porozumień o wolontariacie.

[akta kontroli str. 84-88]

W ramach otwartego konkursu wpłynęły trzy oferty. Dwie oferty nie spełniły wymagań formalnych ogłoszenia o konkursie i zostały odrzucone. Natomiast w jednym przypadku (dot. Fundacji „Honeste Vivere”) oferta wraz z załącznikami spełniała wymogi formalne co do prowadzenia punktu nieodpłatnej pomocy prawnej oraz nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, w związku z czym w kolejnym etapie postępowania konkursowego podlegała ocenie merytorycznej.

W celu dokonania oceny merytorycznej komisja konkursowa zwróciła się do ww. fundacji o skonkretyzowanie, które osoby spośród wymienionych w ofercie, z którymi fundacja zawarła i załączyła do oferty 132 umowy z adwokatami i radcami prawnymi na świadczenie nieodpłatnej pomocy prawnej, 18 porozumień z wolontariuszami oraz 2 zaświadczenia potwierdzające posiadanie wiedzy i umiejętności z zakresu świadczenia poradnictwa obywatelskiego - są przewidziane do świadczenia usług na terenie powiatu lidzbarskiego.

Fundacja wskazała, iż w oparciu o zdobyte doświadczenie nie jest w stanie – przed rozstrzygnięciem konkursu - wytypować konkretnych osób (z imienia i nazwiska), które z jej ramienia skierowane zostałyby do realizacji zadania.

Na podstawie wyżej przytoczonej odpowiedzi fundacji komisja konkursowa dwóm kryteriom, tj. „przygotowanie zawodowe, doświadczenie osób przewidzianych do realizacji zadania” i „liczba i przygotowanie osób współpracujących, wolontariuszy” przyznała 0 punktów. W związku z przyjęciem przy dokonaniu oceny merytorycznej postanowienia, że dofinansowanie może otrzymać podmiot, który w żadnym z czterech kryteriów podlegających ocenie nie otrzymał 0 punktów, komisja konkursowa nie zarekomendowała do zawarcia umowy dotacji przedmiotowej oferty.

Zarząd Powiatu Lidzbarskiego na posiedzeniu w dniu 22 listopada 2018 r. po zapoznaniu się z opinią komisji konkursowej zadecydował - w drodze Uchwały Zarządu Powiatu Lidzbarskiego Nr OR.0025.278.2018 z dnia 22 listopada 2018 r. - o unieważnieniu otwartego

konkursu ofert, w związku z niespełnieniem przez wszystkie oferty, złożone w otwartym konkursie, wymogów zawartych w ogłoszeniu.

Starosta na powyższą okoliczność złożył następujące wyjaśnienie: „*W konkursie na nieodpłatną pomoc prawną i nieodpłatne poradnictwo obywatelskie wpłynęły trzy oferty, z których tylko jedna spełniła wymagania formalne, ale nie uzyskała pozytywnej oceny merytorycznej (dla dwóch kryteriów otrzymała ocenę zerową). Zgodnie z art. 18a ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (Dz.U. z 2019 r. poz. 688), żadna ze złożonych ofert nie spełniła wymogów zawartych w ogłoszeniu, stanowiącym załącznik do uchwały Nr OR.0025.272.2018 Zarządu Powiatu Lidzbarskiego z dnia 10 października 2018 r. w sprawie ogłoszenia otwartego konkursu ofert. W związku z powyższym konkurs należało unieważnić (...).*” [akta kontroli str. 54-59]

Odnosząc się do ww. wyjaśnień należy zaznaczyć, że przyjęte przy dokonywaniu oceny postanowienie wskazujące, że dofinansowanie może otrzymać podmiot, który w żadnym z czterech kryteriów podlegających ocenie nie otrzymał oceny 0 punktów zostało wskazane tylko i wyłącznie w protokole komisji konkursowej. Wprawdzie w ogłoszeniu o otwartym konkursie ofert wyszczególniono kryteria, na podstawie których komisja dokonuje oceny merytorycznej złożonych ofert, jednakże nie przypisano im skali punktów oraz nie wskazano, w jaki sposób punkty te będą przyznawane poszczególnym kryteriom, a także nie określono minimalnej sumy punktów koniecznej do zawarcia umowy dotacji.

W związku z powyższym oraz z uwagi na fakt, iż komisja konkursowa na podstawie obowiązujących przepisów prawa nie była umocowana do modyfikowania kryteriów stosowanych przy wyborze ofert (co miało miejsce w tym przypadku) należy uznać, że wymóg uzyskania punktów w każdym z kryteriów podlegających ocenie nie wynikał z ogłoszenia o otwartym konkursie ofert, a co za tym idzie ocena dokonana w oparciu o ww. postanowienie nie była wiążąca dla Zarządu Powiatu Lidzbarskiego.

Biorąc powyższe pod uwagę należy stwierdzić, że pomimo tego, iż komisja konkursowa prawidłowo przyznała punkty w zakresie kryteriów, których nie mogła ocenić w oparciu o przedłożone przez fundację dokumenty i wyjaśnienia, ocena ta nie mogła stanowić podstawy do unieważnienia konkursu. [akta kontroli str. 183-192]

Powyższe ocenia się w kategorii nieprawidłowości, za którą odpowiedzialność ponosi Starosta Lidzbarski. Skutkiem ww. nieprawidłowości było wszczęcie procedury z art. 10 ust. 2 ustawy, tj. powiadomienie samorządów prawniczych o unieważnieniu otwartego konkursu ofert wraz z przekazaniem harmonogramu i adresu lokalu, w którym planowano dyżury celem wyznaczenia przez dziekanów okręgowych rad prawniczych osób do świadczenia nieodpłatnej pomocy prawnej.

4. Umowy z wykonawcami

Ustalono, że treść umów z adwokatami, radcami prawnymi oraz ich zastępcami, w stosunku do roku poprzedniego, dodatkowo uwzględniała nowe zagadnienia wprowadzone ustawą nowelizacyjną, tj. zgodę na możliwość wydłużenia przez starostę czasu trwania dyżurów do 5 godzin we wszystkich punktach na obszarze powiatu lidzbarskiego, pod warunkiem zaistnienia okoliczności, o których mowa w art. 8 ust. 6 ustawy oraz ustalenie

zasady ponoszenia kosztów dojazdu do osoby, o której mowa w art. 8 ust. 8 ustawy, w sytuacji konieczności udzielenia tej osobie nieodpłatnej pomocy prawnej poza punktem.

Ponadto ustalono, iż osobą zastępującą adwokata / radcę prawnego jest inny adwokat /radca prawny. [akta kontroli str. 175-182]

II. Spełnienie wymogów, wynikających z rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 21 grudnia 2018 r. w sprawie nieodpłatnej pomocy prawnej oraz nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego (Dz. U. z 2018 r. poz. 2492) w zakresie dotyczącym lokali, w których są usytuowane punkty nieodpłatnej pomocy prawnej.

Kontrola wykazała, iż wszystkie punkty (2) świadczące na terenie powiatu lidzbarskiego nieodpłatną pomoc prawną zostały usytuowane w lokalach, do którego tytuł prawny posiada powiat w ramach posiadanych zasobów, tj. w budynku Starostwa Powiatowego w Lidzbarku Warmińskim oraz w budynku jego filii w Ornece.

Zgodnie z udzielonymi wyjaśnieniami przy podjęciu decyzji o lokalizacji punktów wzięto pod uwagę odległość oraz połączenia komunikacyjne do Lidzbarka Warmińskiego z gmin Kiwity i Lidzbark Warmiński, a w przypadku Ornety z gminy Lubomino. Wpływ na rozlokowanie dyżurów miał również fakt, iż w Lidzbarku Warmińskim oraz w Ornece siedzibę ma wiele urzędów i instytucji, co wiąże się z przybywaniem do ww. miast - w celu załatwienia spraw urzędowych - dużej liczby mieszkańców powiatu. Jak wskazał Starosta Lidzbarski, „(...) *W budynku Starostwa w Lidzbarku Warm. mieści się (...) Punkt Obsługi Podatnika Urzędu Skarbowego, administracja Zespołu Opieki Zdrowotnej w Lidzbarku Warm. Prokuratura Rejonowa oraz Wydział Ksiąg Wieczystych Sądu Rejonowego w Lidzbarku Warm., a w punkcie w Ornece Wydział Komunikacji Starostwa Powiatowego, PCPR, punkt filialny Powiatowego Urzędu Pracy (...).*”

Zgodnie z wyjaśnieniami Starosty Lidzbarskiego ww. punkty zostały uruchomione w dniu 1 stycznia 2019 r.

W celu sprawdzenia lokali, w których jest prowadzona nieodpłatna pomoc prawna, 7 maja 2019 r., zespół kontrolny w obecności inspektora ds. obsługi organów powiatu w Wydziale Organizacyjnym Starostwa Powiatowego w Lidzbarku Warmińskim, dokonał oględzin lokali z terenu powiatu lidzbarskiego, w których usytuowane zostały 2 punkty udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej, tj.:

1. lokal usytuowany w budynku Starostwa Powiatowego w Lidzbarku Warmińskim, ul. Wyszyńskiego 37, 11-100 Lidzbark Warmiński;
2. lokal usytuowany w budynku Filii Starostwa Powiatowego w Ornece, ul. Dworcowa 4, 11-130 Orneta.

Stwierdzono, iż ww. lokale dysponowały poczekalnią oraz odrębnym pomieszczeniem przeznaczonym do udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej.

Lokale posiadały dostęp do instalacji energetycznej, telekomunikacyjnej, a także do internetu. Zostały one wyposażone w komputer z wymaganymi oprogramowaniami umożliwiającymi edycję tekstu, przesyłanie i odbieranie danych oraz porozumiewanie

się na odległość środkami komunikacji elektronicznej. Zapewniono również dostęp do internetowego systemu informacji prawnej (LEX). Ponadto stwierdzono, iż wyposażenie lokali zapewniało bezpieczne przechowywanie dokumentów zawierających dane osobowe, uniemożliwiające dostęp do nich osobom nieupoważnionym (szafka zamykane na klucz).

W poczekalniach udostępniono informacje o zasadach i zakresie udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej oraz osobach uprawnionych do ich otrzymania. [akta kontroli str. 76-81]

Ogłędziny lokali wykazały następujące nieprawidłowości:

1) w przypadku pomieszczeń przeznaczonych do udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej:

a) brak oznakowania lokalu;

Zarówno punkt w Lidzbarku Warmińskim jak i punkt w Ornece nie został opatrzony odpowiednim oznakowaniem na zewnątrz budynku, w którym znajduje się lokal. W przypadku punktu w Ornece brakowało również oznakowania pomieszczenia punktu wewnątrz budynku, zgodnie z § 5 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 21 grudnia 2018 r. w sprawie nieodpłatnej pomocy prawnej oraz nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego (Dz. U. z 2018 r. poz. 2492), zwanego dalej „rozporządzeniem”, tj. w oznaczeniu lokalu powinno się określić rodzaj świadczonej usługi, dni i godziny dyżurów, a także dane kontaktowe potrzebne do zgłoszenia wizyty.

[akta kontroli str. 76-81]

Starosta na powyższą okoliczność udzielił następujących wyjaśnień: „(...) oznaczenie punktu tablicą informacyjną na zewnątrz budynku wydaje się ekonomicznie nieuzasadnione z uwagi na możliwe zmiany zakresu świadczonej pomocy, terminów dyżurów, danych kontaktowych i konieczność ponoszenia dodatkowych znacznych kosztów na zmianę tablic w takich przypadkach (...)”. Ponadto Starosta Lidzbarski wskazał, iż oznaczenie budynku w przypadku punktu w Ornece zostało tymczasowo zdjęte z uwagi na remont budynku. W swoich wyjaśnieniach Starosta podkreślił również, iż oznakowanie te w dniu kontroli zostało przywrócone.

[akta kontroli str. 61-63]

Odnosząc się do ww. wyjaśnień należy zauważyć, że brak należytego oznakowania punktów zarówno wewnątrz jak i na zewnątrz budynków, w których usytuowane zostały punkty nieodpłatnej pomocy prawnej utrudni osobom uprawnionym ich odnalezienie, bowiem należy pamiętać, iż po pomoc może zwrócić się nie tylko mieszkaniec Lidzbarka Warmińskiego lub Ornece, ale także mieszkaniec powiatu lidzbarskiego czy też osoba spoza regionu tymczasowo przebywająca na terenie któregoś z ww. miast.

b) brak zapewnienia dyskrecji i poufności;

W pomieszczeniu przeznaczonym do udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej w Ornece we wtorek w czasie świadczenia usług w ww. zakresie odbywa się również przyjmowanie interesantów przez Wydział Budownictwa i Architektury.

[akta kontroli str. 76-81]

Starosta Lidzbarski w wyjaśnieniu z dnia 10 maja 2019 r., znak: OR.5315.10.2019 podał, iż „(...) Osoba udzielająca pomocy przed rozpoczęciem udzielania nieodpłatnej pomocy pyta osobę uprawnioną, czy wyraża zgodę na obecność pracownika Starostwa.”

[akta kontroli str. 61-63]

W tym miejscu należy wskazać, że § 5 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia wyraźnie wskazuje, iż w lokalu w którym jest udzielania nieodpłatna pomoc prawna zapewnia się wyodrębnione pomieszczenie przeznaczone do udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej umożliwiające zachowanie dyskrecji przy uzyskiwaniu tej pomocy przez osoby uprawnione. Stosownie do ust. 5 ww. paragrafu rozporządzenia, podczas udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej, w ww. pomieszczeniu mogą przebywać wyłącznie: osoba udzielająca nieodpłatnej porady prawnej, osoba uprawniona, a także osoby, na których obecność osoba uprawniona wyraziła zgodę. Przyjęta przez starostwo procedura, o której mowa powyżej w wyjaśnieniu może doprowadzić do powstania stanu generującego problemy ze świadczeniem nieodpłatnej pomocy prawnej, w sytuacji gdy do punktu zgłosi się osoba uprawniona, która nie wyrazi zgody na obecność osób trzecich, a pracownik Wydziału Budownictwa i Architektury będzie w tym czasie przyjmował interesanta i nie będzie mógł opuścić pokoju na czas udzielania porady.

2) w przypadku poczekalni:

- a) brak udostępnienia listy jednostek nieodpłatnego poradnictwa, o której mowa w art. 8a ust. 1 ustawy (dot. punktu w Ornecie); [akta kontroli str. 76-81]

Starosta Lidzbarski w wyjaśnieniu z dnia 10 maja 2019 r., znak: OR.5315.10.2019 podał, iż „(...) lista była umieszczona, ale została usunięta przez nieznanego sprawcę, co umknęło uwadze pracowników (...)” [akta kontroli str. 61-63]

- b) brak udostępnienia w punktach informacji o możliwości przekazywania przez osoby uprawnione opinii o udzielonej nieodpłatnej pomocy prawnej;

[akta kontroli str. 76-81]

Starosta Lidzbarski w piśmie z dnia 10 maja 2019 r., znak: OR.5315.10.2019 wyjaśnił, iż „(...) informacja nie jest udostępniona w miejscu przeznaczonym dla osób oczekujących, gdyż jest udzielana ustnie przez osobę udzielającą pomocy (...)” [akta kontroli str. 61-63]

Odnosząc się do powyższych wyjaśnień, należy wskazać, że § 5 ust. 4 pkt 6 rozporządzenia wyraźnie wskazuje, iż ww. informacja jest udostępniana w poczekalni. Ww. przepis nie daje podstaw do ustnego pouczenia osób uprawnionych o możliwości przekazywania przez nich opinii o udzielonej nieodpłatnej pomocy prawnej. Powyższe postępowanie może budzić wątpliwości, co do faktycznego powiadamiania osób uprawnionych o przysługującym im prawie w szczególności, w sytuacji gdy Starosta jest w posiadaniu części B karty pomocy w liczbie mniejszej niż liczba udzielonych porad prawnych.

- c) brak karty informacyjnej poradnictwa dot. nieodpłatnej pomocy prawnej (dot. punktu w Ornecie); [akta kontroli str. 76-81]

Starosta Lidzbarski w wyjaśnieniu z dnia 10 maja 2019 r., znak: OR.5315.10.2019 wskazał, iż „(...) karty informacyjne nieodpłatnej pomocy prawnej były i są udostępniane (...)” [akta kontroli str. 61-63]

Ustalenia dot. braku w punkcie w Ornecie karty informacyjnej poradnictwa dot. nieodpłatnej pomocy prawnej zostały przedstawione w załączniku do protokołu oględzin

z dnia 7 maja 2019 r. podpisanym przez pracownika Starostwa Powiatowego w Lidzbarku biorącego udział w oględzinach. W trakcie kontroli punktu w Ornece nie przedłożono do wglądu przedmiotowej karty i nie okazano kontrolującemu miejsca w poczekalni, w którym karta ta została udostępniona. W związku z powyższym stwierdzono naruszenie § 5 ust. 4 pkt 3 rozporządzenia. Do ustaleń ww. zakresie poczynionych podczas oględzin nie wniesiono uwag.

- d) brak oznakowania urny oraz niewłaściwe jej umiejscowienie (dot. punktu w Ornece), a w przypadku punktu w Lidzbarku Warmińskim niewłaściwe jej wykorzystanie, tj. do badania satysfakcji klienta. *[akta kontroli str. 76-81]*

Starosta Lidzbarski w wyjaśnieniu z dnia 10 maja 2019 r., znak: OR.5315.10.2019 podał, iż w przypadku punktu w Ornece „(...) w lokalu znajduje się jedna urna i osoba udzielająca pomocy informuje osobę uprawnioną, że może włożyć część B karty do tej urny (...)”, natomiast w przypadku punktu w Lidzbarku Warmińskim „(...) urna jest (...) umieszczona w holu budynku Starostwa. Urna zostanie umieszczona przy lokalu punktu wkrótce po zakończeniu badania satysfakcji klienta.” *[akta kontroli str. 61-63]*

Zgodnie z § 5 ust. 4 pkt 5 rozporządzenia, przedmiotowa urna powinna zostać udostępniona w miejscu przeznaczonym dla osób oczekujących na udzielenie nieodpłatnej pomocy prawnej, a nie w lokalu, w którym jest udzielana nieodpłatna pomoc prawna, jak to miało miejsce w przypadku punktu w Ornece. Umieszczenie tylko jednej urny w lokalu i przyjęcie zasady, że osoba udzielająca pomocy wskazuje osobie uprawnionej gdzie należy złożyć część B karty pomocy nie wypełnia postanowień ww. paragrafu w zakresie dot. oznakowania urny. Ponadto odnosząc się do ww. wyjaśnień należy zaznaczyć, że przepisy rozporządzenia nie przewidują wykorzystywania urny w innym celu niż umieszczanie przez osoby uprawnione części B karty pomocy. Nieodpłatna pomoc prawna jest udzielana 5 dni w tygodniu i na ten czas urna powinna być udostępniona w poczekalni, w tym przypadku w holu budynku Starostwa Powiatowego w Lidzbarku Warmińskim przy lokalu punktu. Wykorzystywanie urny przy badaniu satysfakcji klienta utrudnia bądź też uniemożliwia osobie uprawnionej przekazanie anonimowej opinii o udzielonej nieodpłatnej pomocy prawnej, co biorąc pod uwagę małą liczbę chętnych do wypełniania części B karty pomocy jest zjawiskiem niepożądanym.

Osobą odpowiedzialną za ww. nieprawidłowości jest inspektor ds. obsługi organów powiatu w Wydziale Organizacyjnym Starostwa Powiatowego w Lidzbarku oraz osoba bezpośrednio go nadzorująca.

Ww. nieprawidłowość skutkuje naruszeniem § 5 ust.1 pkt 1, ust. 3, ust. 4 pkt 2, 3 i 6 rozporządzenia.

W powyższym obszarze stwierdzono również, iż w wyodrębnionych pomieszczeniach przeznaczonych do udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej nie było urządzenia pozwalającego na przenoszenie dokumentacji do postaci elektronicznej.

[akta kontroli str. 76-81]

Starosta Lidzbarski wyjaśnił, że zapewniony jest dostęp do skanera i kserokopiarki należących do: w przypadku punktu w Lidzbarku Warmińskim – Starostwa Powiatowego, w przypadku punktu w Ornecie – PCPR. *[akta kontroli str. 61-63]*

Biorąc pod uwagę ww. wyjaśnienia uznaje się, iż zapewniono dostęp do przedmiotowego sprzętu stosownie do § 5 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia.

III. Realizacja działań promocyjnych powierzonych starostom – (art. 9 ust. 4 ustawy), z uwzględnieniem poszerzenia od 1 stycznia 2019 r. grona osób oraz katalogu usług świadczonych na podstawie ustawy.

Zgodnie z art. 9 ust. 4 ustawy, Starosta odpowiada za upowszechnianie wiedzy o działalności systemu nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego wśród mieszkańców powiatu.

Mając powyższe na uwadze, Starosta Lidzbarski realizował ww. obowiązek w okresie objętym kontrolą w następujący sposób:

- 1) w prasie lokalnej, tj. w „Gazecie Lidzbarskiej” oraz w „Kwartalniku Powiatu Lidzbarskiego” zamieszczono artykuł dot. działalności systemu nieodpłatnej pomocy prawnej na terenie powiatu lidzbarskiego. Publikacja nastąpiła odpowiednio w dniu 10 stycznia 2019 r. oraz w marcu 2019 r. W treści artykułu uwzględniono zmiany ustawowe w zakresie poszerzonego kręgu osób uprawnionych do otrzymania pomocy, tj. wskazano, że nieodpłatna pomoc prawna przysługuje każdej osobie fizycznej, która nie jest w stanie ponieść kosztów odpłatnej pomocy prawnej. Ponadto wskazano na obowiązek wcześniejszych zapisów wizyty podając równocześnie numery telefonów do dokonania zgłoszeń w poszczególnych punktach nieodpłatnej pomocy prawnej. *[akta kontroli str. 35-37, 67-69]*
- 2) sporządzono informację o zmianie zasad udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej w powiecie lidzbarskim i przesłano ją do urzędów gmin z terenu powiatu z prośbą o umieszczenie na stronie BIP. Poinformowano o gronie osób uprawnionych, numerach telefonów do umówienia wizyty oraz lokalizacji punktów, dniach i godzinach, w których będzie udzielana pomoc prawna. *[akta kontroli str. 35-37, 51-52]*
- 3) zamieszczono informacje o systemie nieodpłatnej pomocy prawnej na stronie internetowej Powiatu Lidzbarskiego Warmińskim pod adresem: <http://www.powiatlidzbarski.pl/klient/nieodplatna-pomoc-prawna>, jak również na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Starostwa Powiatowego w Lidzbarku pod adresem: <http://bipsplidzbark.warmia.mazury.pl/5212/udzielanie-nieodplatnej-pomocy-prawnej.html>. Informacje obejmowały dane w zakresie: osób uprawnionych do uzyskania pomocy, numerów telefonów do umawiania terminów wizyt, osób świadczących nieodpłatne porady prawne oraz harmonogramu działania punktów z podaniem dni i godzin dyżurów. Dodatkowo na stronie BIP Powiatu zamieszczono również (do pobrania) druk oświadczenia, który należy złożyć przed uzyskaniem nieodpłatnej pomocy prawnej, a o którym mowa w art. 4 ust. 2 ustawy. Natomiast

na stronie internetowej Starostwa Powiatowego w Lidzbarku Warmińskim oprócz podania do publicznej wiadomości ww. informacji wskazano także zakres spraw, których nieodpłatna pomoc prawna nie obejmuje oraz zasady skorzystania z porady, w tym również przez osoby ze znaczną niepełnosprawnością ruchową, która nie może stawić się w punkcie udzielania porad lub mające trudności w komunikowaniu się.

[akta kontroli str. 35-37, 70-75]

- 4) zwrócono się - podczas narady z dyrektorami szkół i placówek oświatowych prowadzonych przez powiat lidzbarski - z prośbą o rozpowszechnienie informacji o poszerzeniu kręgu osób uprawnionych do korzystania z nieodpłatnej pomocy prawnej.

[akta kontroli str. 35-37, 41-45]

Ponadto Starosta Lidzbarski zaznaczył, iż zostały podjęte działania w celu zorganizowania spotkań informacyjnych w szkołach, jednakże strajk nauczycieli spowodował konieczność przeniesienia ich na późniejszy termin. Jako dowód przedłożono e-mail z dnia 20 marca 2019 r., skierowany m. in. do Zespołu Szkół i Placówek Oświatowych w Lidzbarku Warmińskim, Zespołu Szkół Zawodowych Centrum Kształcenia Ustawicznego w Ornece oraz Zespołu Szkół Ogólnokształcących w Ornece w sprawie zorganizowania dla młodzieży klas III i IV spotkania z prawnikiem.

[akta kontroli str. 35-37, 40]

Mając powyższe na uwadze, stwierdza się, że Starosta Lidzbarski wywiązał się z obowiązku wynikającego z art. 9 ust. 4 ustawy, tj. podjął działania mające na celu dotarcie z informacją o systemie nieodpłatnej pomocy prawnej do mieszkańców powiatu. Promując nieodpłatną pomoc prawną nie ograniczono się jedynie do zamieszczania informacji na stronach internetowych, ale podejmowano innego rodzaju inicjatywy, w tym w ramach współpracy z lokalną prasą oraz szkołami i placówkami oświatowymi prowadzonymi przez powiat lidzbarski. Jednakże należy zauważyć, że informacje o systemie nieodpłatnej pomocy prawnej podane do publicznej wiadomości nie uwzględniały zmian wprowadzonych ustawą nowelizacyjną dotyczących rozszerzenia od 1 stycznia 2019 r. zakresu usług oferowanych w ramach nieodpłatnej pomocy prawnej, o których mowa w art. 3 ust. 1 ustawy. Jedynie w przypadku strony internetowej Powiatu Lidzbarskiego pojawiła się wzmianka o tym, iż nieodpłatna pomoc prawna nie obejmuje spraw związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej, z wyjątkiem przygotowania do rozpoczęcia tej działalności. Ponadto należy również zwrócić uwagę, że rozpowszechnienie informacji o formach świadczenia pomocy na odległość osobom ze znaczną niepełnosprawnością ruchową oraz osobom doświadczającym trudności w komunikowaniu się odbyło się tylko i wyłącznie z wykorzystaniem strony internetowej Powiatu Lidzbarskiego.

[akta kontroli str. 40-45, 51-52, 67-75]

Uwzględnienie ww. informacji tylko w pojedynczych działaniach promocyjnych (groźba nie dotarcia do osób niepełnosprawnych ruchowo oraz osób doświadczających trudności w komunikowaniu się z informacją o dedykowanych dla nich formach świadczenia nieodpłatnej pomocy prawnej) oraz w ograniczonym zakresie (niewskazanie zakresu usług oferowanych w ramach nieodpłatnej pomocy prawnej tylko wskazanie spraw które nie są nią objęte) ocenia się jako uchybienie, które skutkuje obniżeniem skuteczności podjętych działań promocyjnych.

Osobą odpowiedzialną za ww. uchybienie jest Starosta Lidzbarski.

IV. Podnoszenie świadomości służb publicznych o systemie, poprzez podjęcie działań o charakterze informacyjnym w zakresie katalogu usług i osób uprawnionych do skorzystania z nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa.

Jak podkreślił Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości w piśmie z dnia 27 lutego 2019 r., znak: DSF-XI.692.30.2019 „(...) istotne jest podnoszenie świadomości samych służb publicznych o systemie. Odnotowano bowiem przypadki, w których wiedzy o możliwości skorzystania z darmowych porad prawnych nie posiadali pracownicy Ośrodków Pomocy Społecznej. Dlatego też zasadne jest podjęcie działań o charakterze informacyjnym w zakresie usług i katalogu osób uprawnionych do skorzystania z nieodpłatnej pomocy prawnej zarówno wśród pracowników, m.in. gminnych ośrodków pomocy społecznej, powiatowych centrów pomocy rodzinie, jak i przedstawicieli innych służb. Szczególnie istotne jest promowanie wiedzy wśród podmiotów świadczących nieodpłatne poradnictwo specjalistyczne innego typu, wskazanych na liście, o której mowa w art. 8a ust. 1 pkt 1 ustawy, o których należy poinformować osobę uprawnioną w przypadkach wskazanych w art. 5 ust. 4 ustawy, tj. gdy problem nie może być w całości lub części rozwiązany w drodze porady prawnika lub doradcy obywatelskiego.”

Starosta Lidzbarski w piśmie z dnia 6 maja 2019 r., znak: OR.5315.10.2019 podał, iż: „(...) przekazał Gminom Powiatu Lidzbarskiego informacje o możliwości skorzystania z nieodpłatnej pomocy prawnej oraz listę jednostek nieodpłatnego poradnictwa, z prośbą o umieszczenie ich na stronach internetowych Gmin.

Informacja o poszerzeniu kręgu osób uprawnionych do otrzymania nieodpłatnej pomocy prawnej była przekazana na spotkaniach z pracownikami starostwa (nieprotokołowanym) oraz z kierownikami jednostek organizacyjnych powiatu.” [akta kontroli str. 35-37]

Jako dowód do wyjaśnień załączono protokół z narady dyrektorów szkół i placówek oświatowych prowadzonych przez powiat lidzbarski, z którego wynika, iż uczestników spotkania poinformowano o poszerzonym kręgu osób uprawnionych do otrzymania pomocy.

[akta kontroli str. 41-45]

W świetle powyższych wyjaśnień oraz mając na uwadze ww. wytyczne Ministerstwa Sprawiedliwości w zakresie podnoszenia świadomości służb publicznych o systemie nieodpłatnej pomocy prawnej należy stwierdzić, że przedmiotowe działania nie zostały skierowane do wszystkich służb publicznych, w tym do jednostek organizacyjnych, świadczących na terenie powiatu usługi specjalistycznego poradnictwa prawnego wyszczególnionego w art. 8a ust. 1 pkt 1 ustawy. Ponadto należy zaznaczyć, iż podjęte działania o charakterze informacyjnym, o których mowa w ww. wyjaśnieniu nie objęły swym zakresem rozszerzonego katalogu usług oferowanych w ramach nieodpłatnej pomocy prawnej.

Podjęcie działań przez starostów w powyższym zakresie wpłynie pozytywnie na jakość udzielonej pomocy osobom, które zgłoszą się do instytucji publicznej po poradę,

bowiem - jak zaznaczył Minister Sprawiedliwości - w momencie posiadania przez służby publiczne wiedzy nt. systemu nieodpłatnej pomocy prawnej możliwe będzie umiejętne przekierowywanie obywateli z innych systemów wsparcia, a uzyskana w ten sposób pomoc będzie miała charakter interdyscyplinarny.

V. Realizacja obowiązku wynikającego z art. 8a ust. 4 ustawy, tj. publikacja listy jednostek nieodpłatnego poradnictwa.

Zgodnie z art. 8a ust. 1 ustawy starosta sporządza i aktualizuje listę jednostek nieodpłatnego poradnictwa, dostępnego dla mieszkańców powiatu, która obejmuje w szczególności:

- 1) poradnictwo rodzinne, psychologiczne, pedagogiczne, z zakresu pomocy społecznej, w sprawie rozwiązywania problemów alkoholowych i innych uzależnień, w sprawie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w ramach interwencji kryzysowej, dla bezrobotnych, dla osób pokrzywdzonych przestępstwem, a także z zakresu praw konsumentów, praw dziecka, praw pacjenta, ubezpieczeń społecznych, prawa pracy, prawa podatkowego, dla osób w sporze z podmiotami rynku finansowego i inne (art. 8a ust.1 pkt 1 ustawy);
- 2) nieodpłatną pomoc prawną i nieodpłatne poradnictwo obywatelskie ze wskazaniem punktów i dyżurów wraz z ich specjalizacją, o ile została określona (art. 8a ust.1 pkt.2 ustawy).

W myśl art. 8a ust. 2 ustawy lista, o której mowa w ust. 1, zawiera dane jednostek nieodpłatnego poradnictwa uporządkowane według tematyki poradnictwa, w tym jednostek publicznych, jednostek niepublicznych działających na zlecenie oraz jednostek prowadzących działalność pożytku publicznego działających na zlecenie, którym powierzono zadania z zakresu poradnictwa specjalistycznego na podstawie odrębnych przepisów, obejmujące informacje o nazwie jednostek, zakresie poradnictwa, adresach i danych kontaktowych, w tym o stronach internetowych i numerach telefonicznych, dniach i godzinach działalności oraz kryteriach dostępu do usługi.

Przykładowy wzór listy jednostek nieodpłatnego poradnictwa został opracowany przez Ministerstwo Sprawiedliwości i zamieszczony na stronie internetowej dedykowanej systemowi nieodpłatnej pomocy prawnej (<https://darmowapomoc.prawna.ms.gov.pl/>).

W powyższym obszarze ustalono, iż Starostwo Powiatowe w Lidzbarku Warmińskim wywiązało się z obowiązku, o którym mowa w art. 8a ust. 1 ustawy i opracowało listę jednostek nieodpłatnego poradnictwa dostępnego dla mieszkańców powiatu lidzbarskiego.

Przedmiotowa lista zawiera wykaz jednostek świadczących:

- 1) nieodpłatną pomoc prawną;
- 2) poradnictwo rodzinne, psychologiczne, z zakresu pomocy społecznej, w sprawie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, praw dziecka, w sprawie rozwiązywania problemów alkoholowych i innych uzależnień, pomocy w zakresie aktywizacji zawodowej, z zakresu praw konsumentów.

[akta kontroli str. 72-73]

Ww. lista nie zawierała jednakże informacji o instytucjach ogólnopolskich, co stanowi uchybienie. Na powyższą okoliczność Starosta udzielił następujących wyjaśnień, cyt.: „(...) *Brak danych instytucji o zasięgu ogólnokrajowym wynika ze zrozumienia przepisu artykułu 8a ust. 1 ustawy, że lista obejmuje jednostki nieodpłatnego poradnictwa na terenie powiatu fizycznie dostępne dla mieszkańców.*” [akta kontroli str.54-59, 72-73]

Odnosząc się do wyjaśnień Starosty należy zwrócić uwagę na postanowienia § 5 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia, na mocy którego na liście jednostek nieodpłatnego poradnictwa, o której mowa w art. 8a ust. 1 ustawy ujmuję się również krajowe infolinie tematyczne i inne formy porad świadczone za pośrednictwem komunikacji elektronicznej.

Kwestia zawarcia w przedmiotowej liście informacji o instytucjach ogólnopolskich została również poruszona w wytycznych Ministerstwa Sprawiedliwości, zgodnie z którymi „(...) *pierwsza część listy będzie zawierać pogrupowany tematycznie wykaz jednostek świadczących nieodpłatnie poradnictwo specjalistyczne, dostępne dla mieszkańców powiatu, w tym zarówno lokalne, organizowane przez gminy i powiat, jak również o szerszym zasięgu, ale organizowane przez inne jednostki sektora finansów publicznych. Na liście należy więc uwidocznic ogólnopolskie infolinie tematyczne, inne formy poradnictwa prowadzonego środkami komunikacji na odległość oraz dyżury poradnicze organizowane przez podmioty publiczne na podstawie odrębnych uregulowań, takie jak ośrodki dla osób pokrzywdzonych przestępstwem, Rzecznik Finansowy, Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów oraz powiatowi rzecznicy konsumentów, inspektoraty okręgowe Państwowej Inspekcji Pracy, Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Krajowa Informacja Podatkowa prowadzona przez Ministerstwo Finansów, Rzecznik Praw Obywatelskich, Rzecznik Praw Dziecka, Rzecznik Praw Pacjenta, Rzecznicy Praw Pacjenta Szpitala Psychiatrycznego, Narodowy Fundusz Zdrowia i jej infolinie wojewódzkie, Niebieska Linia Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i inne*”

Ponadto, w powyższym obszarze stwierdzono nieprawidłowość polegającą na nieuwzględnieniu na liście jednostek nieodpłatnego poradnictwa następujących elementów:

- nie określono dostępności punktów, tj. dni i godzin (z wyłączeniem punktów nieodpłatnej pomocy prawnej);
- brak strony internetowej i adresów mailowych;
- brak kryteriów dostępu usługi w jednostkach;
- brak wskazania prowadzących w punktach nieodpłatnej pomocy prawnej;
- brak informacji o dostępności punktów nieodpłatnej pomocy prawnej dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich. [akta kontroli str. 72-73]

Z wyjaśnień Starosty Lidzbarskiego wynika, że: „*Nieuwzględnienie na liście nieodpłatnego poradnictwa elementów: dostępność punktów, tj. dni i godzin, strony internetowej, kryteriów dostępu do usługi w jednostkach wynika z tego, że nie posiadaliśmy wszystkich informacji w chwili tworzenia listy, tj. 2 stycznia 2019 r.. Karty informacyjne poradnictwa otrzymaliśmy z jednostek po sporządzeniu listy (...) Brak wskazania Powiatu Lidzbarskiego jako prowadzącego punkty nieodpłatnej pomocy prawnej w Lidzbarku*

Warmińskim i Ornece wynika z przeoczenia. Art. 8a nie nakazuje umieszczania informacji o dostępności punktów npp dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich.”

[akta kontroli str. 54-59]

Odnosząc się do wyjaśnień w zakresie nieumieszczenie na liście informacji o dostępności punktów nieodpłatnej pomocy prawnej dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich należy stwierdzić, iż faktycznie art. 8a ustawy nie wymienia informacji w ww. zakresie jako jednego z elementów przedmiotowej listy. Należy jednakże mieć na uwadze postanowienia § 5 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia, zgodnie z którymi lista jednostek nieodpłatnego poradnictwa umieszczona w miejscu przeznaczonym dla osób oczekujących na udzielenie nieodpłatnej pomocy prawnej lub świadczenie nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego zawiera wskazanie punktów usytuowanych w lokalach z dogodnym dostępem dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich.

Należy również zaznaczyć, że dane z list jednostek nieodpłatnego poradnictwa będą szczególnie przydatne w sytuacji opisanej w art. 5 ust. 4 ustawy, tj. w przypadku stwierdzenia, że przedstawiony przez osobę uprawnioną problem nie może być rozwiązany w całości albo części poprzez udzielenie nieodpłatnej pomocy prawnej, w szczególności stwierdzenia, że problem nie ma wyłącznie charakteru prawnego, adwokat lub radca prawny informują osobę uprawnioną o możliwościach uzyskania innej stosownej pomocy w jednostkach nieodpłatnego poradnictwa, wskazanych na liście sporządzanej przez starostę, o której mowa w art. 8a ust. 1 ustawy. Dlatego ważne jest aby dane zawarte w przedmiotowej liście były na bieżąco aktualizowane, do czego zobowiązał się Starosta w wyjaśnieniu z dnia 10 maja 2019 r., i przedstawiane w pełnym zakresie określonym przepisami prawa.

Stwierdzono, iż na dzień kontroli, tj. 6 maja 2019 r., zgodnie z art. 8a ust. 4 pkt 1 i 3 ustawy, przedmiotowa lista była umieszczona na stronie BIP Starostwa Powiatowego w Lidzbarku (w dniu rozpoczęcia kontroli, tj. 6 maja 2019 r.), na stronie internetowej Powiatu Lidzbarskiego oraz na tablicy ogłoszeń w budynku Starostwa Powiatowego w Lidzbarku Warmińskim. Natomiast nie została ona udostępniona na stronach internetowych urzędów gmin na obszarze powiatu lidzbarskiego, pomimo wystosowania przez Starostę pisma do wójtów / burmistrzów w sprawie umieszczenia listy jednostek nieodpłatnego poradnictwa na stronach internetowych ich urzędów. W trakcie trwania czynności kontrolnych Starosta Lidzbarski ponowił swoją prośbę. *[akta kontroli str. 46-50, 53]*

Stwierdzono również, iż lista jednostek nieodpłatnego poradnictwa nie została zamieszczona w lokalnych środkach masowego przekazu, o czym stanowi art. 8a ust. 4 pkt 2 ustawy. Jak wskazał Starosta Lidzbarski w wyjaśnieniu z dnia 10 maja 2019 r., znak: OR.5315.10.2019, cyt.: „(...) *Lista nie została jeszcze opublikowana w prasie lokalnej, aby umożliwić jej uzupełnienie o jednostki, które nie są do tej pory znane Staroście i nie zostały na niej ujęte (...).*” *[akta kontroli str. 54-59]*

Biorąc pod uwagę fakt podjęcia przez Starostę Lidzbarskiego działań mających na celu zrealizowanie przez urzędy gmin z terenu powiatu lidzbarskiego postanowień art. 8a ust. 4 pkt 1 i 2 ustawy oraz w związku z tym, iż pkt 2 ww. artykułu ustawy nie wskazuje konkretnego terminu publikacji listy w lokalnych środkach masowego przekazu, powyższego nie ocenia się w kategorii uchybienia czy nieprawidłowości. Jednakże należy podkreślić,

iz rozpowszechnienie listy zgodnie z wymogami ustawy jest istotne dla zapewnienia jakości świadczonych usług, w związku z czym - w opinii kontrolujących - nie powinno się zwlekać z wypełnieniem wszystkich postanowień art. 8a ust. 4 pkt ustawy, w tym z udostępnieniem przedmiotowej listy w lokalnych środkach masowego przekazu.

Z wyjaśnień Starosty Lidzbarskiego wynika, iż lista jednostek nieodpłatnego poradnictwa została również udostępniona osobom udzielającym nieodpłatnej pomocy prawnej do ewentualnego wykorzystania przy realizacji postanowień art. 5 ust. 4 ustawy, tj. dotyczących integracji usług świadczonych w zakresie ustawy z innymi formami bezpłatnego poradnictwa. *[akta kontroli str. 54-59]*

Ponadto, w ramach przeprowadzonej analizy listy, o której mowa w art. 8a ust.1 ustawy ustalono, iż dane jednostek nieodpłatnego poradnictwa zostały uporządkowane według zakresu (rodzaju) świadczonych usług, a nie tematyki poradnictwa jak nakazuje art. 8a ust. 2 ustawy. *[akta kontroli str. 72-73]*

W wyjaśnieniu Starosta Lidzbarski nie odniósł się do przyczyn naruszenia ww. artykułu ustawy, wskazał tylko podział zakresów świadczonych usług, na podstawie którego dokonał uszeregowania jednostek w wykazie. *[akta kontroli str. 54-59]*

Skutkiem nieprawidłowości oraz uchybień, stwierdzonych w zakresie listy jednostek nieodpłatnego poradnictwa było naruszenie przepisów art. 8a ust. 2 ustawy oraz § 5 ust. 4 pkt. 2 rozporządzenia.

Osobą odpowiedzialną za powstanie ww. nieprawidłowości i uchybień jest inspektor ds. obsługi organów powiatu w Wydziale Organizacyjnym oraz osoba bezpośrednio nadzorująca.

Stosownie do art. 8 ust. 4 ustawy, udzielanie nieodpłatnych porad prawnych i świadczenie nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego odbywa się według kolejności zgłoszeń, po umówieniu terminu wizyty. Zgodnie z art. 8 ust. 5 ustawy, zgłoszeń dokonuje się telefonicznie pod numerem telefonu wskazanym przez starostę. Na mocy ww. artykułu możliwe również jest udostępnienie przez starostę zapisów na wizyty za pośrednictwem środków komunikacji elektronicznej.

Kontrola wykazała, iż w powiecie lidzbarskim zostały uruchomione dwa numery telefonu, tj. jeden służący do umawiania terminów wizyt w punkcie w Lidzbarku Warmińskim, drugi w punkcie w Ornece.

Jak zaznaczył Starosta Lidzbarski, „(...) Numery te nie służą wyłącznie do obsługi nieodpłatnej pomocy prawnej. Zgłoszenia telefoniczne przyjmuje w Lidzbarku Warmińskim sekretariat Starostwa Powiatowego w Lidzbarku Warmińskim, a w punkcie w Ornece bezpośrednio osoby udzielające nieodpłatnej pomocy prawnej w godzinach pracy punktu. (...) Sekretariat Starostwa Powiatu prowadzi notatnik, w którym zapisuje osoby chcące skorzystać z nieodpłatnej pomocy prawnej w punkcie w Lidzbarku Warmińskim i kartka z nazwiskami tych osób jest przekazywana osobie udzielającej nieodpłatnej pomocy w danym dniu.

W punkcie w Ornece zapisy prowadzi osoba udzielająca w danym dniu nieodpłatnej pomocy prawnej.” [akta kontroli str. 35-38]

Faktem jest, iż ustawodawca nakładając na starostę obowiązek uruchomienia numeru telefonu do umówienia terminu wizyty nie określił zasad, na podstawie jakich miałby on funkcjonować, tj. kto winien go obsługiwać, czy musi on być przeznaczony tylko i wyłącznie do zapisów w ramach nieodpłatnej pomocy prawnej.

Zgodnie z opiniami Ministerstwa Sprawiedliwości, zawartymi w „Pytaniach i odpowiedziach” na stronie <https://www.darmowapomocprawna.ms.gov.pl/pl/dla-wykonawcow>, „Ustawa przewiduje prowadzenie zapisów pod wyznaczonym jednym na powiat nr telefonu, celem zapewnienia jak najlepszej alokacji wizyt oraz uniknięcia przestoju w punktach przy tworzeniu kolejek w innych (...) organizując taki telefon oraz jego obsługę należy mieć na uwadze, że jest on przeznaczony do bieżącej rejestracji zgłoszeń. Zatem linia powinna mieć przepustowość dostosowaną do liczby mieszkańców powiatu, a dzięki odpowiednim rozwiązaniom technicznym powinno się minimalizować sytuację, kiedy osoby uprawnione nie mogą dokonać zapisów z powodu zbyt obłożonej linii. (...) Nowelizacja ustawy nie daje podstawy do zlecenia prawnikom oraz pracownikom organizacji pozarządowych zadań związanych z prowadzeniem zapisów, układaniem kolejności i efektywną alokacją wizyt (...)”. Wyznaczając podmiot do obsługi specjalnego telefonu dla zapisów należy mieć również na względzie koordynowanie świadczenia usług poza punktem i udzielania porad za pomocą środków porozumiewania się na odległość, o których mowa w art. 8 ust. 8 ustawy, dla osób ze znaczną niepełnosprawnością ruchową, które nie mogą wstawić się w punkcie osobiście oraz osobom doświadczającym trudności w komunikowaniu się. W związku z powyższym oraz z uwagi na fakt, iż obsługa organizacyjno-techniczna systemu leży w gestii starosty zasadnym wydaje się aby numer telefonu obsługiwany był przez komórkę starostwa”.

Mając na uwadze przepisy ustawy i wyżej przedstawione stanowisko Ministerstwa Sprawiedliwości oraz z uwagi na fakt, iż przyjęty przez Starostę Lidzbarskiego system prowadzenia zapisów nie zapewnia właściwej koordynacji działań związanych z alokacją zapisów powyższe zagadnienie ocenia się w kategorii uchybienia, skutkującego naruszeniem art. 8a ust. 5 ustawy.

Osobą odpowiedzialną za ww. uchybienie jest Starosta Lidzbarski.

W powyższym obszarze ustalono, iż usługi świadczone były również bez wcześniejszej rejestracji wizyty, co jest niezgodne z postanowieniami art. 8 ust. 4 ustawy.

Na pytanie kontrolujących w zakresie ustalenia z wykonawcami sposób postępowania na wypadek gdyby osoba uprawniona zgłosiła się bezpośrednio do punktu, bez uprzedniego zapisania, Starosta Lidzbarski udzielił następujących wyjaśnień: „Na spotkaniu organizacyjnym w dniu 28.12.2018 r. z osobami udzielającymi npp w 2019 r. ustalono, że osoby zgłaszające się do punktu bez uprzedniego zapisania będą przyjmowane, chyba, że w tym czasie będą już przyjmowane osoby zapisane.” [akta kontroli str. 54-59]

Zgodnie z wytycznymi Ministerstwa Sprawiedliwości, „(...) jeżeli tylko osoba udzielająca pomocy jest w stanie wygospodarować czas, podczas bieżącego dyżuru można obsłużyć taką

osobę (...).” Należy zauważyć, że postępowanie wedle ww. zasady jest szczególnie ważne w przypadku osób niepełnosprawnych i osób starszych, które będą miały trudności z ponownym przybyciem do punktu oraz osób, które miały obiektywne bariery w zapisaniu się (osoby bezdomne nie dysponujące telefonem). Jednakże jak zaznaczono w dalszej części wytycznych powyższe rozwiązanie jest możliwe „(...) pod warunkiem zarejestrowania wizyty, co może mieć miejsce przy pomocy osoby udzielającej porad. Jeżeli nie jest możliwa rejestracja telefoniczna, wówczas starosta może polecić w takich sytuacjach inny sposób zgłoszeń przez internet, np. po godzinach pracy urzędu.”

Biorąc pod uwagę ww. wytyczne oraz fakt, iż wizyty nie były rejestrowane bezpośrednio przed udzieleniem osobie uprawnionej porady powyższe ocenia się w kategorii uchybienia.

Osobą odpowiedzialną za ww. uchybienie jest Starosta Lidzbarski.

VI. Możliwości wsparcia usług w stosunku do osób z niepełnosprawnościami (w tym osób z niepełnosprawnością ruchową i osób doświadczających trudnościami w komunikowaniu się), do których mają zastosowanie, art. przepisy ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o języku migowym i innych środkach komunikowania się (Dz. U z 2017 r. poz. 1824).

Zgodnie z art. 8 ust. 8 ustawy, osobom ze znaczną niepełnosprawnością ruchową, które nie mogą stawić się w punkcie osobiście oraz osobom doświadczających trudności w komunikowaniu się, o których mowa w ustawie o języku migowym i innych środkach komunikowania się, może być udzielana nieodpłatna pomoc prawna lub świadczone nieodpłatne poradnictwo obywatelskie, z wyłączeniem nieodpłatnej mediacji, także poza punktem albo za pośrednictwem środków porozumiewania się na odległość. Zgodnie z § 4 ust. 1 rozporządzenia, osobom o którym mowa powyżej nieodpłatna pomoc prawna lub nieodpłatne poradnictwo obywatelskie może być świadczone:

- w miejscu zamieszkania;
- poza punktem w miejscu wyposażonym w urządzenia ułatwiające porozumiewanie się z osobami doświadczającymi trudności w komunikowaniu się;
- poza punktem, w miejscu w którym zapewnia się możliwość korzystania z pomocy tłumacza migowego.

Z udzielonych wyjaśnień wynika, iż w okresie objętym kontrolą do Starostwa Powiatowego w Lidzbarku Warmińskim nie wpłynęło żadne zgłoszenie od osób ze znaczną niepełnosprawnością ruchową, które nie mogą stawić się w punkcie osobiście oraz osób doświadczających trudności w komunikowaniu się. W związku z czym nie świadczone usług nieodpłatnej pomocy prawnej w którejkolwiek z ww. form.

Ustalono, iż zagadnienia dotyczące świadczenia usług osobom niepełnosprawnym ze znaczną niepełnosprawnością ruchową, które nie mogą stawić się w punkcie osobiście oraz osobom doświadczającym trudności w komunikowaniu się znalazły swoje odzwierciedlenie w:

- informacji zamieszczonej na stronie internetowej Powiatu Lidzbarskiego, o czym była mowa w pkt. III;

- uregulowaniach w umowach z adwokatami / radcami prawnymi i ich zastępcami, o czym była mowa w pkt. I ppkt 4;
- warunkach konkursu uwzględniono tzw. asystę poradniczą, o czym była mowa w pkt I ppkt 3. *[akta kontroli str. 70, 85-88, 175-182]*

Mając na uwadze postanowienie art. 9 ust. 1 ustawy o języku migowym i innych środkach komunikowania się, który stanowi że organ administracji publicznej jest zobowiązany do udostępnienia usługi pozwalającej na komunikowaniu się, w tym wypadku również na zapisanie się na wizytę, kontrolujący zwrócili się z zapytaniem, czy Starostwo udostępniło osobom z trudnościami w komunikowaniu się zapisy w innych formach niż telefon.

Jak wynika z wyjaśnień Starosty Lidzbarskiego, *„Od 1 stycznia 2019 r. w Powiecie Lidzbarskim wdrażana jest elektroniczna platforma komunikacyjna z mieszkańcami. W pierwszym etapie wdrożenia została uruchomiona możliwość świadczenia wybranych e-usług. W drugim etapie będzie również możliwość umówienia się mieszkańca na spotkanie z urzędnikiem, w tym z osobami świadczącymi nieodpłatną pomoc prawną.”*

[akta kontroli str. 35-38]

VII. Działalność kontrolna starosty, prowadzona na podstawie art. 11 ust. 8 ustawy oraz monitorowanie jakości świadczonych usług przez wykonawców.

Starosta sprawuje kontrolę bieżącą nad wykonywaniem zadań przez organizację, której zleca prowadzenie punktu na terenie danego powiatu. Zgodnie z art. 11 ust. 8 ustawy, odbywa się ona na zasadach określonych w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie. Zgodnie z art. 17 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie organ administracji publicznej zlecający realizację zadania publicznego, może dokonywać kontroli i oceny realizacji zadania, w szczególności:

- stopnia realizacji zadania;
- efektywności, rzetelności i jakości realizacji zadania,
- realizację zadania;
- prowadzenia dokumentacji związanej z realizowanym zadaniem.

Zgodnie z wytycznymi Ministerstwa Sprawiedliwości, tego typu kontrola ma dotyczyć wykonania umowy, a zatem powinna odbywać się przynajmniej raz w roku.

Kontrola wykazała, iż w 2018 r. Starosta Lidzbarski nie przeprowadził kontroli wykonywania umowy dotyczącej świadczenia nieodpłatnej pomocy prawnej przez organizację pozarządową, do czego był zobowiązany na mocy art. 11 ust. 8 ustawy, jak również nie zagwarantował w umowie z organizacją pozarządową realizującą zadanie publiczne w 2018 r. wszechstronnych możliwości kontroli prawidłowości wykonywania zadania publicznego. *[akta kontroli str. 10-13, 54-59]*

W § 11 umowy wskazano, że kontrola wykonywania przez organizację pozarządową zadania odbywa się na podstawie art. 17 ustawy o działalność pożytku publicznego

i o wolontariacie, co dało Staroście możliwość przeprowadzania kontroli wykonania umowy w toku realizacji zadania publicznego oraz po jego zakończeniu do czasu realizacji zobowiązań oraz kontroli prowadzonej dokumentacji związanej z realizowanym zadaniem. W przedmiotowej umowie nie dopuszczono możliwości żądania wyjaśnień i udostępniania informacji dotyczących wykonania zadania publicznego, a także nośników danych, które mają lub mogą mieć znaczenie dla oceny prawidłowości wykonywania zadania publicznego. W umowie nie uregulowano również kwestii miejsca przeprowadzania kontroli, tj. dopuszczenie możliwości kontroli zarówno w siedzibie zleceniobiorcy, w miejscu realizacji zadania publicznego, jak i w siedzibie zleceniodawcy. Ponadto w umowie nie wskazano formy poinformowania zleceniobiorcy o wynikach kontroli.

W §12 i 13 umowy wskazano przypadki: rozwiązania umowy przez zleceniodawcę oraz rozwiązania umowy przez zleceniobiorcę. W ww. paragrafach umowy nie określono zasad odpowiedzialności zleceniobiorcy za niewykonanie wniosków i zaleceń otrzymanych po kontroli.

Brak uregulowania w umowie z organizacją pozarządową ww. kwestii utrudnia w znacznym stopniu przeprowadzenie kontroli wykonania zadania publicznego.

W związku z powyższym oraz z uwagi na fakt, iż art. 17 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, na który powołano się w umowie, nie określa zasad kontroli przez zleceniodawcę realizacji umowy i jej ostatecznego rozliczenia nieprzeprowadzenie kontroli w 2018 r. oraz niezagwarantowanie w umowie z organizacją pozarządową wszechstronnych możliwości kontroli prawidłowości wykonywania zadań uznaje się za nieprawidłowość, za którą odpowiedzialność ponosi Starosta Lidzbarski.

Ponadto z udzielonych wyjaśnień wynika, że na bieżąco monitorowano punktualność dyżurów poprzez fakt, iż *„osoby udzielające nieodpłatnej pomocy prawnej w punkcie w Lidzbarku Warm. pobierają klucz do pokoju w sekretariacie, a w punkcie w Ornece w gabinecie kierownika PCPR (...).”*

W zakresie monitorowania sposobu świadczenia usług przez wykonawców zgodnie z ustawą oraz z umową, w tym zastępstwa wskazano na funkcjonowanie w Starostwie Powiatowym w Lidzbarku Warmińskim programu do ewidencji nieodpłatnej pomocy prawnej „ENPP”. Każdy adwokat, radca prawny oraz ich zastępcy mają założone przez administratora systemu konta i nadane uprawnienia do wypełniania elektronicznego kart pomocy. Dzięki możliwościom przedmiotowego programu możliwym jest bieżące monitorowanie i sprawdzanie prawidłowości dokumentacji z udzielanej nieodpłatnej pomocy prawnej, w tym część A kart pomocy.

Ww. karty przekazywane są Staroście Lidzbarskiemu w wersji elektronicznej w terminie do 10 każdego miesiąca.

Zgodnie z informacją udzieloną przez Starostwo Powiatowe, *„Starosta na bieżąco dokonuje oceny zawartych w częściach B kart pomocy wydanych w punktach w Lidzbarku Warmińskim i Ornece. Nie przeprowadzono dodatkowych wywiadów telefonicznych z osobami, które przekazały swój numer telefonu na części B karty, gdyż nie było takiej potrzeby.”*
[akta kontroli str. 54-59]

Przepisy ustawy w zakresie dotyczącym minimalnej treści indywidualnych umów z adwokatami i radcami prawnymi nie przewidują obowiązku ustalania umownych mechanizmów kontroli prawidłowości wykonania zobowiązań przez osoby świadczące nieodpłatną pomoc prawną.

Podstawowym mechanizmem weryfikacji realizacji zadania w tym przypadku był przegląd przedstawionych cz. A i B kart pomocy oraz wymaganych oświadczeń. Podejmowane w tym zakresie czynności polegały również na rejestracji gotowości zleceniobiorców do udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej za pomocą list obecności w punktach nieodpłatnej pomocy prawnej (§ 2 ust. 2 umowy o udzielenie nieodpłatnej pomocy prawnej), przekazywanych staroście wraz z dokumentacją jej udzielania, a także wydawaniem i zwrotem kluczy do lokali, w których funkcjonowały punkty nieodpłatnej pomocy prawnej.

Stosownie do art. 12 ust. 1 ustawy, Starosta przekazywał w ustawowym terminie, za pośrednictwem Wojewody W-M, Ministrowi Sprawiedliwości, zbiorczą informację o wykonaniu zadań polegających na udzielaniu nieodpłatnej pomocy prawnej, świadczeniu nieodpłatnego poradnictwa oraz edukacji prawnej. *[akta kontroli str. 54-59]*

Do ustaleń kontroli zostały wniesione, przez kierownika jednostki kontrolowanej, w dniu 12 czerwca 2019 r. zastrzeżenia, do których ustosunkowano się w piśmie z dnia 3 lipca 2019 r., znak j.w. Zastrzeżenia dotyczące zarzutów uchybień w zakresie naruszenia art. 8 ust. 5 ustawy oraz świadczenia usług bez wcześniejszej rejestracji wizyty, zostały oddalone.

Mając na uwadze powyższe ustalenia i oceny wnoszę o:

- 1) W przypadku postępowania konkursowego, które zostanie przeprowadzone w 2019 r., zawarcie w ogłoszeniu o otwartym konkursie ofert kryteriów oceny merytorycznej wraz z przypisaną skalą punktów i minimalnym progiem punktów, pozwalającym na zawarcie umowy dotacji, w celu zapewnienia transparentności dokonania wyboru.
- 2) Świadczenie usług w zakresie nieodpłatnej pomocy prawnej po wcześniejszej rejestracji wizyty, stosownie do art. 8 ust. 4 ustawy.
- 3) Wytypowanie do zapisów na wizyty jednego numeru telefonu obsługiwanego przez pracownika Starostwa, w celu zapewnienia jak najlepszej koordynacji świadczonych usług i alokacji wizyt w poszczególnych punktach, w których świadczona jest nieodpłatna pomoc prawna.
- 4) W przypadku zawarcia w 2019 r. umowy z organizacją pozarządową, zagwarantowanie powiatowi, w postanowieniach umowy, prawa kontroli prawidłowości wykonywania zadania publicznego.
- 5) Prowadzenie kontroli wykonania przez organizację pozarządową warunków umowy, zgodnie z obowiązkiem wynikającym z art. 11 ust. 8 ustawy.
- 6) Zaprzestanie przyjmowania interesantów przez Wydział Budownictwa i Architektury - w czasie świadczenia nieodpłatnej pomocy prawnej - w punkcie zlokalizowanym w Ornece, w celu zapewnienia dyskrecji i poufności przy uzyskiwaniu tej pomocy przez osoby uprawnione.

- 7) Wyposażenie lokali punktów nieodpłatnej pomocy prawnej zgodnie z § 5 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia, tj. oznakowanie lokali w sposób widoczny z zewnątrz budynku.
- 8) Przystosowanie wyposażenia poczekalni punktów nieodpłatnej pomocy prawnej do wymogów postanowień § 4 ust. 2, 3 i 6 rozporządzenia.
- 9) Oznakowanie, umiejscowienie oraz wykorzystywanie urny zgodnie z § 4 ust. 5 rozporządzenia.
- 10) Uzupełnienie informacji o systemie nieodpłatnej pomocy prawnej, podanych do publicznej wiadomości, o dane dot. rozszerzonego od 1 stycznia 2019 r. zakresu usług oferowanych w ramach nieodpłatnej pomocy prawnej, o których mowa w art. 3 ust. 1 ustawy oraz form świadczenia pomocy na odległość osobom ze znaczą niepełnosprawnością ruchową oraz osobom doświadczającym trudności w komunikowaniu się.
- 11) Podjęcie działań promocyjnych w zakresie systemu nieodpłatnej pomocy prawnej wśród podmiotów świadczących nieodpłatne poradnictwo specjalistyczne innego typu, wskazanych na liście, o której mowa w art. 8a ust. 1 pkt 1 ustawy, w celu integracji usług świadczonych na podstawie ustawy z innymi formami bezpłatnego poradnictwa, świadczonego w ramach zadań publicznych.
- 12) Uzupełnienie - w miarę możliwości - brakujących elementów listy jednostek nieodpłatnego poradnictwa, w tym krajowych infolinii tematycznych i innych form porad świadczonych za pośrednictwem komunikacji elektronicznej, zgodnie z postanowieniami art. 8a ust. 2 ustawy oraz § 5 ust. 4 pkt. 2 rozporządzenia.

Proszę Pana Starostę o podjęcie działań mających na celu usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości i uchybień oraz o poinformowanie Wojewody Warmińsko-Mazurskiego w terminie 30 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia, o sposobie wykorzystania uwag i wniosków oraz wykonania zaleceń, a także o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia działań.

Jednocześnie informuję, że stosownie do art. 48 ustawy o kontroli w administracji rządowej, od wystąpienia pokontrolnego nie przysługują środki odwoławcze.

WOJEWODA
WARMIŃSKO-MAZURSKI

Artur Chojecki

(dokument podpisany podpisem elektronicznym)